

Krešimir Pintarić

LJUBAV JE SVE

Sretna ljubav. Zar je to normalno,
zar je to ozbiljno, zar je to korisno –
što svijet ima od dvoje ljudi
koji svijeta ne vide?

Izdignuti do sebe bez ikakve zasluge,
dvoje slučajnih na milijun, ali uvjereni
da je tako moralo biti – kao nagrada za što? ni za što.
Svjetlost pada niotkud –
zašto baš na te, a ne na neke druge?
Ne vrijeda li to pravednost? Vrijeda.
Ne remeti li to brižno naredana načela,
ne ruši li s visine moral? Remeti i ruši.

Pogledajte samo te sretnike:
kad bi se bar malo prikrivali,
hinili utučenost i tako krijepili prijatelje!
Poslušajte samo kako se smiju – uvredljivo.
Kakvim jezikom govore – tobože razumljivim.
A te njihove ceremonije, ta cifranja,
pa s koliko se samo pažnje međusobno ophode –
točno kao da su se urotili protiv čovječanstva!

Teško je i zamisliti do čega bi došlo
kad bi njihov primjer drugi mogli slijediti.
Na što bi se mogle osloniti religije, poezije,
na što bi se mislilo, što bi se zapostavilo,
tko bi htio ostati u igri.

Sretna ljubav. Kome to treba?
Takt i razum nalažu da se o njoj šuti
kao o skandalu iz viših sfera Života.
Divna se djeca rađaju bez njezine pomoći.

Nikad joj ne bi uspjelo napučiti zemlju,
uostalom rijetko se i događa.

Neka ljudi što ne znaju za sretnu ljubav
mirno tvrde da nigdje nema sretnje ljubavi.

S tim će uvjerenjem lakše i živjeti, i umirati.

Wisława Szymborska, Sretna ljubav

1. DOBRODOŠLI U MOJ SVIJET

Dospjevši do tridesete kao neoženjen i istodobno u dugogodišnjoj vezi, koja se pretvorila u pravu neozakonjenu zajednicu muškarca i žene, tj. koja već neko vrijeme zadovoljava sve potrebne uvjete da životnu suputnicu, umotan u pokrivače i lakšu virozu, promuklo zazivam "Ženo moja jedina (*zasad* ponekad dodam ispod glasa i već spomenutog pokrivača), daj čaja i vitamina", polako sam postao svjestan da se moji roditelji i njena majka, kao i dobar dio bliže i dalje rodbine, nikada neće pomiriti s postojećim, neozakonjenim, stanjem. Trideseta je valjda krajnja granica kada čovjek mora shvatiti da pojam *normalan roditelj* uključuje i svojstvo *željeti vjenčati svoje potomstvo*. A ja nemam nikakve iluzije po pitanju normalnosti svojih roditelja. Kao i svaki drugi normalni roditelji, oni tu svoju želju operacionaliziraju kroz pritisak. U tome ih, na manje ili više pristojnoj udaljenosti, slijede bake, djedovi, ujaci, tetke, bratići, kumovi, mamine sestrične, djeca maminih sestrična, turoperateri, pomoćni suci i besposleno susjedstvo. Šogori nikada. Osim kada su prodane duše.

*

Ne treba biti Sherlock Holmes da se primijeti kako pritisak opada proporcionalno udaljenošću na porodičnom stablu. Treba samo ne izbjegavati rodbinu.

Ali ovo pravilo ima dodatnu korekcijsku tablicu. Ona sadržava korekcijske faktore s obzirom na smještenost rodbine na urbano-ruralnoj skali. Primjerice, mama moje mame bi trebala na mene, s obzirom na udaljenost na stablu, vršiti manji pritisak od mojih roditelja, ali s obzirom na utvrđene vrijednosti iz korekcijske tablice (tj. žena je cijeli život provela na selu u kojem su samo tipovi s ozbiljnim poremećajima neoženjeni, iako to ne znači da su svi tipovi s ozbiljnim poremećajima neoženjeni), njen pritisak je u rangu s roditeljskim. Osim po decibelima.

A priznajem da me to ponekad izluđuje.

Zašto se svi na selu deru?

*

Na selo idemo nedjeljom. Stižemo oko 10, najkasnije do 11. Baka je do tog doba već obavila jutarnju misu, preklala tucet životinja, od kojih je dio završio u kotlu juhe koja je već gotova. Nakon uobičajene anamneze i izvještaja o onima koji su u međuvremenu završili na seoskom groblju, prelazi se na vjenčane i novorođene. I tu kreće bakin show.

Pogleda me poluprijekorno-polumolećivo i kaže: "Sine, umrijet ću, a neću te vidjeti oženjena". Ne vrijedi joj objašnjavati kako se moj izgled ne bi promijenio niti jedan promil da se oženim. Da bi izgledao točno onako kako izgledam dok sjedim za stolom preko puta nje. Da bi, dapače, izraz lica bio baš onakav kakav je dok mi masira mozak. Ali šutim. Znam da se takve stvari ne govore bakama.

Nastavlja: "Pa zar želiš imati svatove bez svoje stare majke? O, jedna majka!" (U tom dijelu Slavonije mamina mama je majka. Mama je mama. Baka je bilo koja stara žena.)

Riskirajući da me ne uzme za ozbiljno, odgovaram joj normalnom, urbanom, glasnoćom: "Ne, nikako ne želim imati svatove bez svoje stare majke. Ali istovremeno ne želim nikakve svatove."

Stara majka me gleda kao da sam joj upravo rekao da je njena krmača oprasila televizor.

Problem u komunikaciji je ogroman, nesavladiv.

"Bolje šuti! Nemoj govoriti takve stvari! Ne želiš svatove!? Pa, ni djecu nećeš krstiti, jelde?" Pretpostavljam da je to cinizam. Ali joj mirno odgovaram: "Tako je, neću ih krstiti".

Pravi bi odgovor bio "Koju djecu?", no to bi me odvelo predaleko. Svejedno počinje *lomiti ruke* i pogledavati prema stropu. Samo što ne prijeđe na osmerce. I dalje glasnoćom koja bi odgovarala dovikivanju tipova na naftnoj platformi: "Kćeri moja, jesi čula! Sin ti se u onom Zagrebu u Antikrista ugled'o!"

Onda dodaje ipak nešto tišim glasom: "Što sam ja bogu zgrešila da me tako kažnjava? Majko Isusova, uzmi me k sebi..."

Naslušao sam se njezinih prijetnji umiranjem jer sam kao klinac na selu provodio dobar dio ljetnih i zimskih praznika, tako da to više ne shvaćam ozbiljno. Na neki način, za mene je postala besmrtna.

*

Najperverznija vrsta pritiska jest ona u kojoj se roditelji pretvaraju da vas razumiju i da su skroz na vašoj strani. Tako su i moji nakon nekoliko godina neuspješnog pritiska

otvorenog tipa i frontalnih napada s primjesama pravičnog gnjeva, te povremenog udaranja ispod pasa u obliku pitanja "kada će biti ti svatovi?" koje se obično poslužuje između zalogaja dinstanog purećeg batka i mlinaca nedjeljnog ručka, postupno prešli na nekontrolirane izljeve emocija pred kraj butelje bijelog vina koje zaključuje glavni nedjeljni obrok. Jedini put u životu kada sam imao prilike čuti da moj otac izgovara riječ "peder" bilo je kada me jednom takvom prilikom, činilo se na rubu živaca, upitao: "Šta je? Niste pederi da se ne možete vjenčati. Dakle?"

Sva sreća da se teško iznerviram puna želuca. Da nije bilo tako, ne vjerujem da bih samo sjeo u naslonjač i rekao: "Sad ću gledati Formulu. Nemojte me buditi."

Vjenčanje mlađe sestre isprva je imalo umirujući učinak. Kao prvo, eto, jedno se dijete vjenčalo, tako da se susjedima može pogledati u oči. Kao drugo, tu je sva muka kroz koju se moralo proći tijekom priprema sestrinog vjenčanja. To je bila odlična prilika da shvate kako ta njihova potpuno iracionalna želja da poudaju i požene djecu ima i svoju cijenu, u obliku vremena, živčane i fizičke energije, a svakako i hrvatske kune. Nisam baš mjerio, ali mislim da barem šest mjeseci nitko u našoj kući nije izgovarao riječi kao što su "vjenčanje" ili "svatovi". Nakon tog razdoblja obiteljske idile, onaj prokleti optimizam pamćenja preuzeo je stvar u svoje ruke i bilo mi je jasno da eksces visi u zraku. A onda se prije otprilike tri tjedna i dogodio.

Bio je to klasični vikend u Osijeku. Roditelji su se držali hrabro, razgovaralo se o normalnim sitnicama o kojima se razgovara s roditeljima s kojima se ne živi, bilo je puno riječi o zdravlju, kako njihovom tako i starijih članova šire obitelji. Iz njihovih priča sam zaključio da čovjek jednostavno nikada nema mira. Taman što smo sestra i ja otišli od kuće, roditelji mojih roditelja postali su njihova nova djeca. S jednom velikom razlikom: oni su njihovi roditelji, tako da moji roditelji nemaju baš nekakav autoritet. Upravo su prestali dadiljati svoju djecu i onda su morali početi dadiljati svoje roditelje. Mislim, lijepo je to i na neki način sasvim prirodno, da se brineš o ljudima koje voliš, ali zar je moguće da ne postoji niti jedno razdoblje života kada brineš jedino o sebi? Osim dok si dijete, naravno. Čini se da odrasti znači početi brinuti i to početi brinuti jako i to uglavnom za druge. I ta briga, čini se, ne prestaje dok ne postaneš nesposoban brinuti se o sebi i dok se, na kraju krajeva, ne izvrneš i ne završiš nabijen u malograđanski ugodnom grobu. Sve u svemu, izgledalo kao da roditelji imaju previše drugih briga da bi stigli misliti na to kako im je sin još uvijek dužan jedne pristojne svatove. Po mogućnosti s urlanjem i pucanjem u zrak.

Uopće ne shvaćam kako sam mogao biti tako naivan.

Dakle, u nedjelju navečer stigli smo u Zagreb. Prvo smo si spremili večeru. Poslije večere smo se bacili na krevet na pola sata, a onda sam ja krenuo rasturati torbe koje sam upravo donio iz Osijeka.

Dok sam vadio veste, na pod je ispao papir A5 formata. Gornja stranica je bila bijela, ali se i bez većeg zagledanja moglo vidjeti da je s druge nešto otisnuto. Stavio sam veste na krevet i podigao papir. Na njemu je, između ostaloga, krupnim crvenim slovima pisalo: **PREPUSTITE NAMA ORGANIZIRANJE VAŠEG VJENČANJA!**

Zurio sam ukočeno u ta crvena slova nekoliko trenutaka ne shvaćajući što se događa.

*

Izuzeci od pravila su rijetki i stoga izrazito dojmljivi. Nedavno su mene i ženu stric i strina pozvali na večeru. Povod: sestrična je diplomirala. Tako je službeno zvučao poziv. Ne sluteći ništa, kupili smo dvije butelje, bijelog i crnog, i pojavili se u zakazano vrijeme.

Večera je bila čista demonstracija sile: vegetarijanska salata s brokulama, karfiolom i radićem, salata s tijestom, šunkom, i sirom, klasična miješana salata, punjeni patlidžani s povrćem i tofuom, trokuti od špinata i sira, burek s tunjevinom, zalogajčići od pršuta i maslina, kiflice sa sirom i sezamom, kiflice sa šunkom. I na kraju: tiramisu, gužvare razne, kakao šnite i slatka peciva s integralnim brašnom i šafranom. Zahvaljujući toj kraljevskoj trpezi i vinu (vjerojatno ipak najviše vinu), imao sam osjećaj da nas petero istovremeno vodi oko šest razgovora. A onda je stric u jednom trenutku izvukao bijelu omotnicu i rekao: "Znamo da nećete praviti svatove, ali vam želimo dati naš mali poklon. I poželjete vam puno sreće u životu".

Žena i ja smo se zbunjeno pogledali. Onda smo se svi izljubili.

Ja sam rekao: "Hvala".

Žena je rekla: "Sada se osjećam dužnom napraviti svatove".

*

Ono što moji roditelji ne znaju, ono što nikome nisam ispričao, jest da sam pokušao to riješiti sa ženom. Nisam se baš jako trudio, ali nitko ne može reći da nisam pokušao.

Koliko god ja volio misliti da mislim svojom glavom i da ne popuštam lako pod pritiskom okoline, to ipak nije sasvim točno. Najteže se opirem onom neverbalnom pritisku.

Prijatelji se žene. Odlaze na medene mjesece. Kupuju aute na kredite. Odlaze u Ikeu po namještaj i sitnice za domaćinstvo. I dok se vrate, već su se razmnožili. To se teško ignorira.

Hodajući prema Trešnjevačkom placu jednog hladnog i sunčanog subotnjeg prijepodneva uhvatio me neki čudan osjećaj. Žena je bila dobre volje i nešto je pričala o tome kako joj ništa ne popravlja raspoloženje kao što to može dobar pogled na Sljeme. Kako joj život u Zagrebu ne bi bio ni upola toliko ugodan da nema Sljemena. Da je to smiruje. Da se osjeća kao u Austriji.

Kao da je ikada živjela u Austriji.

Ali nije me to mučilo.

"Ljubavi, hoćeš se udati za mene?" ispalio sam odjednom.

Pogledala me je preneraženo. Budući da nisam mogao sam sebe pogledati preneraženo, pogledao sam nju.

"Molim?" rekla je tek da nešto kaže.

"Znaš. Udati se za mene. Odemo kod matičara i postanemo muž i žena. S papirima."

"Odakle ti sada to?"

"Ne znam. Jesam trebao još čekati?"

"Ne, ne mislim to. Zašto sada?"

"Tako. Nema nekog posebnog razloga zbog kojeg te prosim dok idemo na Trešnjevački plac. Samo sam mislio kako je danas dobar dan za to kao i svaki drugi."

Pogledala me je krajnje sumnjičavo. Kao da joj prodajem rabljenu longetu.

"Ne muljaš nešto?"

"Kao na primjer?"

"Ne znam."

Tišina.

"Hoćeš li?" pokušao sam ponovno.

"Ne možeš tako."

"Zašto?"

Šutjela je nekoliko trenutaka.

"Kao prvo, ne možeš nekoga zaprositi dok ideš s njim na plac."

"Kako ne? Sada si vidjela da mogu."

"Da, ako želiš biti seljačina. Ne možeš me zaprositi kao da me pitaš jesam li kupila kruha."

"Dobro. Kako bi to trebalo izgledati?"

"To mora biti strašno romantično."

"Ali ja nisam romantičan."

"Ne moraš me uvijek na to podsjećati."

"U redu. Kako se romantično prosi?"

"To ti trebaš smisliti. Ne mogu ti ja reći napravi to i to. Moraš se potruditi. Mora biti posebno. Nešto što nitko nikada nije napravio."

"Pa zaprosio sam te na putu prema luku i kupusu. Tko je to ikada napravio?"

"Nije dovoljno biti originalan. Moraš pritom biti i romantičan. Pokazati koliko ti je stalo do mene."

"Pokazujem to svaki jebeni dan! Nisam po tom pitanju tajnovit."

"Ljubavi, pokazuješ. Ali trebaš to napraviti tako da pamtim taj trenutak do kraja života."

"Ja bih mogao ovaj trenutak pamtit do kraja života. I vjerojatno ću pamtit kao trenutak kada si se odbila udati za mene."

"Ne odbijam se udati za tebe."

"Znači pristaješ?"

"Ne."

Učinilo mi se da bi smo se mogli posvađati. Nisam htio da se to dogodi. Ali nisam nikada htio da se to dogodi, pa se *rado događalo*. Umjesto da kažem nešto pametno, ja sam rekao: "U redu. Normalno je da cure očekuju da budu zaprošene na romantičan način. Prihvaćam to. Ali isto tako je normalno da cure imaju miraz i ta sranja. Meni si dovoljna ti. Mijenjam miraz za romantično prošenje."

"Opet forsiraš seljački pristup."

Bila je u pravu.

"Oprosti."

"Nemam ti što oprostiti. Samo se nemoj tako ponašati. To nije onaj tip seljaštva koji volim kod tebe. Ovo je onaj ofucani tip seljačine koji svaka pametna cura izbjegava."

"Kužim. Serem bez veze."

Hodali smo bez riječi neko vrijeme, trudeći se izbjegavati pretrpane najlonske vrećice kojima su nas ljudi pokušavali saplesti.

"Koliko imam vremena da smislim neki romantičan način da te zaprosim?"

"Koliko ti treba?"

"Uh. Dosta. S obzirom da sam mladost protratio na gluposti i da pod stare dane moram trenirati romantičnost, nisam siguran da ću uopće uspjeti."

"Naravno da ćeš uspjeti."

Rekla je kao da stvarno vjeruje u to. Ja nisam ni na trenutak.

Ali nisam bio loše volje zbog toga.

Onda je zastala kod izloga papirnice. Kao i uvijek. Dovoljno je da naiđe izlog u kojem ima milijun nepotrebnih sitnica i ona će mu posvetiti barem tri minute. To me inače zna izluditi, ali tada nije. Gledao sam je kako pažljivo proučava flomastere, olovke, podloške za miševe, blokove u obliku životinja, papire za umatanje poklona, navlake za mobitele i još hrpu drugih nepotrebnih stvari. Ili barem stvari koje joj u tom trenutku nisu bile potrebne. Bio sam svjestan koliko je volim. Koliko želim s njom provesti ostatak života. Koliko sam sretan što to znam. Koliko sam nesposoban zaprositi je na odgovarajući način.

Prišao sam joj i poljubio je u obraz. Okrenula se prema meni i osmjehnula se. Uzvratio sam joj osmijeh.

"Hoćeš mi kupiti ovaj blok u obliku šarana?" upitala me.

"Ne", rekao sam i još jednom je poljubio. Napravila je tužnu facu, a onda ju izravnala, uzela me za ruku i polako krenula.

Htio sam joj reći da je volim i da ću se pobrinuti da do kraja života na stolu ima blok u obliku šarana. Htio sam joj reći da ćemo sve imati u obliku šarana, ako će je to učiniti sretnom. Ali nisam.

Sjetio sam se da bi je to stvarno moglo učiniti sretnom.

Palo mi je na pamet da bih mogao to nekako iskoristiti da je romantično zaprosim.

Ipak, odlučio sam ne spominjati oblik šarana. Barem privremeno. U međuvremenu sam htio nešto znati: "A ako slučajno ne uspijem postati romantičan? Hoćemo li se vjenčati bez obzira na to? Ili ćemo zauvijek živjeti kao divljaci?"

"Nećemo se vjenčati", odgovorila je veselo.

Potpuno me zbunila. Očekivao sam drugi odgovor. I, uostalom, čemu toliko veselje?

"Zašto ne?" upitao sam.

"Zato što je brak za budale", odgovorila je nesmanjenim entuzijazmom.

"Znači većina ljudi su budale, uključujući tu i većinu naših prijatelja, a mi spadamo u onu nepovlaštenu manjinu?"

"To si ti rekao."

"Dobro, ja sam rekao. A što ti želiš reći?"

"Ja želim reći da znam puno ljudi koji su u braku i nitko mi nije rekao ništa lijepo o njemu. Dapače, rekli su mi da ih je uglavnom sjebao."

"Nama je dobro i to nećemo dirati?"

"Tako je. Nama je dobro."

Klasika.

Znao sam da je to kraj razgovora o braku.

Tako završava dobar dio naših razgovora o bilo čemu. Kada ja nju nešto pitam, ona je već o tome napravila malo istraživanje i rezultati istraživanja potvrđuju njezino mišljenje. Da sam je upitao što misli o tome da se preselimo na Mars, ona bi vjerojatno odgovorila da joj se ne da ili da tamo nije romantično, a ako bih ja ustrajao na preseljenju, onda bi rekla da se malo raspitala i da su joj svi rekli da je na Marsu bez veze.

5. PONEKAD MISLIM DA ME VARA

Prošlo je devet, a ona još uvijek nije kod kuće. Radi do pola šest. Zvao sam je oko osam na posao, ali se nitko nije javio. Pokušao sam je dobiti na mobitel, ali je bio isključen. Ta me kombinacija obično sjebe. Počnem smišljati razne scenarije. Pogotovo ako sam besposlen. Ako piljim u televizor ili čitam knjigu koja zaslužuje da je zavitlam kroz prozor. Najgore što mogu napraviti u takvoj situaciji jest da je čekam. Onda vrijeme stane. Da imam tapete u stanu, pratio bih šare. Nisam siguran da bi pomoglo, ali u filmovima junaci to redovno rade kada pokušavaju ne poludjeti.

A možda je to zapravo najbolji pokazatelj da su već poludjeli.

*

Čudno je to kako mozak ponekad može raditi točno ono što ne želimo. Kada je sve u redu, čovjek misli da je zapravo on svoj mozak plus tijelo. Ali dovoljno je da ga nešto izbací iz ravnoteže (mene neobjašnjivi, ili barem privremeno neobjašnjivi, izostanci žene gotovo uvijek izbace iz ravnoteže), pa da se vrlo jasno pokaže kako je to iluzija. Evo ja upravo pokušavam natjerati mozak da se zaposli bilo čime što nije zamišljanje žene s ljubavnikom. On, mislim mozak, s druge strane, ima svoje ideje kako je najbolje provoditi večer.

Zanimljivo je to da nema nekog racionalnog razloga koji bi me naveo da pomislim kako me žena vara. Ne mogu reći da na bilo koji način pokazuje da je nezadovoljna našom vezom, da je nezadovoljna sa mnom. Kada razmišljam o tome, čini se da nema niti jednog razloga zašto bi tražila ili imala ljubavnika. Ali moj mozak zna da se ne događaju samo stvari za koje su nam poznati razlozi. Moj mozak zna da čak uopće nije moj, ili ne onako kako bih ja htio da jest. A ako je moj vlastiti mozak u stanju tako se ponašati, tko ili što onda može jamčiti da se tako neće ponašati jedno sasvim samosvojno biće? Ako mi je nedokučiv esencijalni dio vlastitog organizma, što onda mogu znati o drugim ljudima?

*

Postoji neki prekidač u tom mozgu. Nešto što ga u jednom trenutku prebacuje u zatvorenu petlju. Nekad se fiksira na sasvim bezazlene pojedinosti. Recimo, hodam ulicom i odjednom sam svjestan da ne mogu odvojiti pogled od svjetla farova automobila koji prolaze. Ti pokretni svjetlosni snopovi toliko okupiraju mozak da čak gubim osjećaj vlastitog tijela. Nezamisliva redukcija svijesti dok se ne dogodi. Normalno hodam ulicom, razmišljam o tome što trebam napraviti kada dođem kući, ili gledam par ženskih nogu kako pretrčava ulicu na neoznačenom mjestu, ili stišćem svežanj ključeva u ruci dok mi se približava skupina od pet-šest pijanih i bučnih adolescenata, ili bilo što slično i sasvim normalno, i onda se izgubim.

Možda se nesvjesno sjetim nekog naglog pokreta, kako se na trenutak ukočila kada sam joj prišao s leđa i poljubio je u vrat dok je prala suđe, ili kako me je grubo prekinula dok sam joj nešto objašnjavao. Možda je na takvo nešto osjetljiv taj prekidač u glavi. Koliko god si ponavljao "ona te voli, ne budi glup", toliko mi se čini da mi netko govori "njoj je samo nezamislivo da nakon svih ovih godina bude bez tebe, nezamislivo joj je da se odrekne sve te energije i vremena što je uložila u tebe, u vašu vezu i to je sve; to je ne mora spriječiti da užitak i zadovoljstvo potraži, makar samo povremeno, s nekim drugim". Uostalom, ja znam ljude koji su u dugogodišnjim vezama i koji imaju ljubavnika ili ljubavnicu. I razlog zbog kojeg se to događa je vjerojatno sasvim banalan: da bi se osjećali voljenije, potrebnije, ili da su nešto posebno, da znače nešto više. A ponekad mi zaista nije teško pomisliti kako ne ulažem dovoljno truda da bi se ona osjećala posebnom i voljenom.

*

Promatram kako se dvije crvene točkice na budilici pojavljuju i nestaju. Ali tako što ležim u mraku i tišini, a budilicu sam si stavio na lice. Te su točkice onda dovoljne da sačine cijeli jedan univerzum. U kojem se sve događa s razlogom. Nedokučivim, ali ipak razlogom. Sva ta crvena svjetlost razlivena u mojim očima, u pogledu koji ne mogu fokusirati. Mislim kako zapravo ne osjećam ništa osim velikog umora. Takvog umora koji čak može ispuniti i onu šupljinu koju osjećam negdje u utrobi. U tom trenutku se sjetim kako sam na televiziji gledao dokumentarac u kojem je jedna žena, koja je imala neku degeneraciju temporalnog režnja, pričala kako je rado odlazila u knjižnicu, ali ne da bi tamo čitala, već da bi se vozila liftom i promatrala dvije lampice, crvenu koja je pokazivala da je lift u pokretu i zelenu koja je pokazivala da lift miruje. Kako je znala sate provesti u liftu promatrajući te dvije lampice. Kako je pritom često osjećala zanos, a ponekad i pravu ekstazu.

*

Čujem zveckanje ključeva na hodniku i zatim otključavanje brave. Sva ona tjeskoba se odjednom pretvara u silno uzbuđenje. Osjećam kako mi se srce penje u usta. Uzbuđenje koje je mješavina ljutnje i nade da će se sada sve razjasniti, da će se sve opet vratiti na svoje mjesto. Ne znam što ću joj reći. Znam da ne smijem pokazati što moj je mozak mislio o njoj. Znam i da će reći kako joj je baterija iscurila. I to je vjerojatno istina. Ipak čekam da to čujem od nje. Zaklinjem se da joj neću reći da mislim da me vara. Da ću reći bilo što, da ću šutjeti, samo da neću reći što mislim.

Otvaraju se vrata. Ulazi u stan. Dobro je volje. Grli me i ljubi. Kaže da joj je žao što nije javila da će doći kasnije, ali joj je baterija iscurila. Stvarno je dobre volje. Pretpostavljam da bi je barem malo grizla savjest da me je prevarila. Da ne bi mogla ovo odglumiti. Mislim kako ja to ne bih mogao odglumiti.

Jesam li naivan?

*

Ona zna da sam ljut. Toliko me poznaje. Ali misli da sam manje ljut nego zapravo jesam. Uopće nema ideju koliko sam sjeban. Misli kako će me na brzinu oraspoložiti. Leprša po sobi. Presvlači se. Vadi iz torbe papirnatu vrećicu i pruža mi je. Ne želim njenu vrećicu. Želim znati gdje je bila. I znam da ću sada to saznati. Ali ona čeka da prihvatim vrećicu. Dobra taktika.

"Izvoli."

Gleda me pogledom kojim obično gledamo dijete koje se duri, koje se pretvara da se ne da omekšati nikakvim poklonom. Ali ne gubi strpljenje.

"Koji je ovo kurac?" napokon upitam.

"Čemu psovanje, ljubavi?" pita. Trenutak još čeka odgovor, a onda kaže: "To ti šalje Mirela".

Mirela govno. Uvijek postoji neka Mirela. Ili Mirela s posla, ili Mirela s faksa, ili Mirela sa stretchinga. Mirela je univerzalna pojava.

"Šta je to?"

"Otvori pa ćeš vidjeti."

Popuštam. Uzimam vrećicu i zavirujem. Čokoladice. Čudne. Hrpa njih. U obliku životinja. Jedna slična sisu. Nikad vidio ništa slično. Zagledam vrećicu. Sigurno neko belgijsko sranje. Uopće nemam osjećaj da su jestive. Osim sise.

"Znači, tvoj ljubavnik mi šalje čokoladice."

Nisam izdržao. Nikada ne izdržim.

"Ma koji ljubavnik?"

Sada je ionako svejedno. Zato joj odgovaram: "Sigurno ne moj".

"Da ne misliš da bi ti moj ljubavnik možda *slao čokoladice*?"

Kada čovjek jednom ispadne glup, onda uvijek misli da može ispasti glup još jednom.

"Vjerojatno mislite da nikada ne bih pomislio da mi ljubavnik šalje čokoladice što je dovoljan razlog da mi ljubavnik pošalje čokoladice."

"Ljubavi moja."

Sada me već sažalijeva. A to mi ne popravlja raspoloženje. Iako ga mijenja. Čini mi se da sam sada više ljut na sebe nego na nju. Htio sam poricanje i sada sam ga dobio. Ali želim još. Želim da sva ljutnja sada prijeđe na mene.

"Želiš reći da je to nemoguće? Sigurno imaš lukavog ljubavnika."

"Lukavog ljubavnika? Nitko nema lukavog ljubavnika."

"Zašto?"

"Zato što ne želiš takvog ljubavnika. Ljubavnik mora biti budala."

Znam da mi prodaje priču. Ali moram priznati da joj dobro ide.

Zaista ne mogu tražiti više od toga.

A i zanima me kakav okus ima sisa.

6. MOJ OMILJENI MALI RUDAR

Provodili smo tu večer sa starim Ikeinim katalogom. Ozbiljno smo se zanimali u razmatranje mogućnosti kupnje i uređenja stana, kao da nas ne čeka još tri godine stambene štednje i onda milijun godina otplate kredita. U tom zanosu smo kombinirali kao da imamo novce ili barem kao da ćemo ih imati vrlo skoro, za koji tjedan, najviše mjesec ili dva. Točnije, ona je uglavnom maštala o tome kako će trošiti novce, a ja sam većinu vremena provodio preračunavajući u sebi cijene namještaja u mjesečne plaće. Povremeno bih i otvoreno zagundao da "ne mislim raditi pola života kako bih kupio stan, a drugu polovicu kako bih ga opremio". Ona se na to uopće ne bi obazirala ili bi mi dobacila nešto kao "naravno da hoćeš, samo to još ne znaš".

U jednom mi se trenutku učinilo da bih čak mogao zarežati na nju pa sam pogledao na sat i rekao: "Umirem. Zubi. Spavanje."

Oprao sam zube dok je ona nešto petljala ispred ogledala. S ustima punim paste pokušao sam je upitati: "Kidaš nešto?" Nije obraćala pažnju na mene.

Završio sam sa zubima i oteturao u sobu. Zbacio sam sa sebe trenirku i čarape i ispružio se po svojoj polovici kreveta. Sklopio sam oči. Nekako mi je odmah bilo lakše. Čak mi se i manje spavalo. Osjetio sam kako postajem opušteniji. To je uvijek tako: mogu biti mrtav umoran i samo misliti o tome kako ću se uvaliti u krevet i zaspati, ali čim osjetim krevet ispod sebe nekako se razbudim. Točno suprotno mojim željama i očekivanjima.

Uskoro sam čuo otvaranje vrata kupaonice, njene korake i šuškanje po sobi. Znao sam da se presvlači u majicu za spavanje.

"Jesi budan ili spavaš?" upitala je.

"Aha", odgovorio sam ne otvarajući oči.

"Aha budan ili aha spavam?" čuo sam joj glas iz nešto veće blizine.

"Kakve su to sad gluposti?" otvorio sam oči. Stajala je ispred mene i promatrala me.

"Samo provjeravam."

"Bolje dođi u krevet."

"Čekaj malo. Nisam gotova."

I onda je krenulo čišćenje nosa. Svaku večer prije spavanja temeljito očisti nos. Kaže da joj je uvijek pun nekih sranja. Ako su suha, zovemo ih *kore*. Ako nisu, onda su *sranja*. Dakle, problem s korama jest taj što se teško izbjegavaju. Zimi zbog centralnog, ljeti zbog klime. Moje probleme s korama ublažava to što sam ja slinav većinu godine. Ali i nije samo to. Ona za vrijeme pauze hoda po gradu pa se valjda naudiše svih mogućih nezdravih govana što lete u zraku, a ona krupnija se valjda ne udišu nego se zadržavaju u nosu. Neko vrijeme sam je iz navedenih razloga zvao mali rudar, budući da sam u početku znao zagledati u to što vadi, ali kada sam uočio osnovne uzorke, prestalo je biti zanimljivo. Jedino još ja nekada nju plašim s krvavo-žutozelenim papirnatim maramicama koje od milja zovem abortus. To je odvratno, priznajem.

I tako sam je promatrao kako čisti nos, stojeći otprilike metar ispred mene, ali potpuno posvećena operaciji. Kaže da loše spava i sanja *strašno* ako to ne napravi kako treba. Nekada operaciju izvodi u krevetu, nekada ovako stojeći ispred mene. Zna to napraviti i u kupaonici dok čeka da završim s pranjem zuba. Dok sam je tako gledao u tom poslu u kojem sam je već toliko navikao gledati da skoro i ne primjećujem što radi, palo mi je nešto na pamet.

"Ljubavi?" pokušao sam nešto njezine svijesti i pažnje pridobiti za sebe.

"Ha?" odvrtila je. Zapravo, nije to bio nikakav odgovor, više kao da ima refleks koji je zamjenjuje dok rješava životno važna pitanja.

"Znaš što mi je ovaj trenutak palo na pamet?"

Znao sam da ne zna, ali tako se vode razgovori pred spavanje. Pripremaš teren. Pokušavaš ispitati koliko su sugovornici zainteresirani za razgovor. Pokušavaš ih zainteresirati postavljajući retorička pitanja.

Skroz krivi pristup.

"Što?" upitala je ne vadeći ruke iz nosa.

"Jesi li svjesna da sam ja tebe u životu gledao kako kopaš nos nekoliko sati, ako ne i nekoliko dana?"

"Molim!?"

"Znaš, sve skupa, kada bismo sve kopanje nosa stavili na jednu hrpu, to bi ispalo nekoliko dana neprestanog kopanja nosa", pojasnio sam.

"Pretjeruješ."

Upravo je bila izvadila jednog kapitalca, malo ga promotrila i zatim smjestila u papirnatu maramicu.

"Nimalo."

"Spavaj", pokušala me ušutkati.

"Gledaj ovako. Svaku večer čistiš nos oko recimo tri minute. Nekada kraće, nekada dulje, ali možemo reći oko tri minute."

"Možemo reći tri minute", složila se rastreseno. Vjerojatno je bila na pragu velikog otkrića, pa nije mogla rasipati energiju na ovakve pizdarije.

"Radiš to navečer svaki dan, a već tri godine živimo zajedno. Prethodnih pet bili bismo zajedno svaki drugi vikend, mjesec dana na moru i oko dva tjedna za Novu. Slažeš se?"

"Aha."

Ispružio sam ruku i dohvatio mobitel. Uključio sam kalkulator i počeo računati.

"Dakle, 15 vikenda po dva dana je 30 plus 30 more plus 15 Nova je 75 puta 5 godina je 600", rekao sam i malo zastao. Nešto mi je bilo sumnjivo. Njoj ne. Bila je previše zauzeta.

"Sranje. Ne može biti. Moram ovo ponovno."

Ovaj puta je rezultat bio 375 i to mi se činilo OK.

"375 puta sam te u tih pet godina vidio kako kopaš nos. Sada ćemo tome dodati još ove tri godine, dakle još 365 puta 3 što je 1.095. Zajedno je to 1.470."

Još uvijek je bila zauzeta, ali je bilo očigledno da su je ove brojke malo uznemirile. Nije očekivala da ću ići ovako daleko. Barem ne ovako kasno.

"Ako pomnožimo 1.470 kopanja nosa s tri minute u prosjeku, dobijemo 4.410 minuta kopanja nosa."

U tom trenutku je bilo sasvim jasno da slijedi katastrofa.

"Ako 4.410 podijelimo sa 60, dobijemo 73,5 sata kopanja nosa, ili", tu sam malo zastao i pokušao bez kalkulatora izračunati dane, "24, 48, 72, dakle, TRI DANA I SAT I POL KOPANJA NOSA." Raspoloženje mi je višestruko poraslo od ovog izračuna. Ona je, ne vadeći ruke iz nosa, samo rekla: "Užasno".

"Da, ljubavi, u svom životu gledao sam te više od tri dana kako kopaš nos i svejedno te obožavam", objavio sam slavodobitno.

Ona je trenutak šutjela, zgužvala maramicu, bacila je u koš i okrenula se prema meni. Gledala me nekoliko sekundi kao da se nečega ne može sjetiti, a onda rekla: "Sada ćemo izračunati koliko si ti u životu preda mnom dugo prdio".

Trenutak sam šutio. To je bilo pokvareno. Nisam morao ništa *računati* da bih znao da neće biti dobro. Zato sam pokušao diskvalificirati njezin pokušaj.

"To nije isto. Kopanje nosa ovisi isključivo o tvojoj volji, a prđenje ne."

"Želiš reći da nemaš sfinkter?" pravila se pametna.

"Znaš ti dobro što želim reći: možeš neko vrijeme ne prdnuti, ali to je loše za zdravlje, dapače to postaje sve lošije što više odgađaš."

"To uopće nije loše za zdravlje drugih ljudi. I zato ćemo sada lijepo izračunati koliko si prdio preda mnom."

Sjela je i izvukla neki papir ispod hrpe najraznovrsnijeg smeća koja u potpunosti nadzire lijevu polovicu radnog stola. Uzela je olovku i rekla: "Recimo da možemo tvoje prđenje razvrstati u tri kategorije: kratko, normalno i nadahnuto. Kratko traje pola sekunde, normalno sekundu, a nadahnuto od sekunde pa nadalje. Kratko preda mnom prdneš barem pet puta na dan."

"Ma ne prdim baš svaki dan!"

Čuo sam kako se veselo smije i kroz zube govori, oponašajući Paula Newmana u *Hudsucker proxyju*, "sure, sure".

"Normalno prdneš", nastavila je kada se dobro ismijala, "barem jednom. A nadahnuto prdiš barem dva puta tjedno i to je onda najmanje pet nadahnutih, ali ne smijemo zaboraviti da su oni popraćeni s barem još deset normalnih."

"Pretjeruješ. Daj smanji to nadahnuto na jednom tjedno", počeo sam moljakati jer se bila dobro zaletjela. Nije mi se dalo svađati, a vjerojatno svađom ne bih ništa ni postigao. Zato sam još jednom molećivo rekao: "Jednom tjedno".

"Ne bih rekla."

"Bit ću Ikein rob do kraja života", tiho sam rekao. Osmjehnula se. U svojoj sam naivnosti pomislio da će zbog ovoga odustati od računanja.

"Neka tjedni koeficijent bude jedan i pol", rekla je pomirljivo, kao da mi stvarno čini uslugu. A zatim je malo gledala u papir i rekla: "Ja ovo ne mogu izračunati."

"Naravno da možeš, ljubavi", počeo sam je bodriti. Mislim da pritom čak nisam ni bio licemjerman.

"Rekao si da smo dosad bili zajedno koliko dana?" upitala je.

"1.470."

"A ti kratko prdneš pet puta po pola sekunde što je 1.470 puta 5 puta 0,5 jednako 3.675 sekundi. Normalno prdneš jednom na dan plus za svaki tjedan 10 puta s koeficijentom 1,5... Uh, eksplodirat će mi mozak!"

Ja sam pokušavao to izračunati. Kada sam pritisnuo = kalkulator je ispisao 6.090. "Još 6.090 sekundi", rekao sam.

"Dobro. Ostaje još nadahnuto. Pet nadahnutih tjedno, dvije sekunde po komadu, koeficijent 1,5. Možeš to izračunati?"

"Čekaj. 210 tjedana puta pet puta dva puta 1,5 = 3.150", objavio sam.

"Trenutak smrdljive istine se bliži", rekla je i uzela mi mobitel.

Zatvorio sam oči i čekao rezultat. Nisam bio zabrinut. Ne više. Čuo sam pucketavi zvuk unosa i poteze olovke po papiru. Onda je nastupila tišina.

"I?" upitao sam.

"Samo malo, samo malo", rekla je. Onda se važno nakašljala. Otvorio sam oči i pogledao je. Sjedila je za stolom, ali okrenuta meni. Teško da je u tom trenutku bilo sretnije osobe na svijetu.

"Dakle, gospodine, preda mnom ste prdjeli 12.915 sekundi, što iznosi nešto više od 215 minuta, a to je više od tri i pol sata", objavila je svečanim tonom.

"A ja vas svejedno volim", dodala je nježno.

Nasmijao sam joj se i pokazao rukom da dođe do mene. Ustala je od stola, sjela na krevet do mene i nježno me poljubila. Uhvatio sam je čvrsto za potiljak, dao joj jedan strastven poljubac i onda svom snagom prdnuo.

"Stoko!" viknula je na mene kada se uspjela iščupati iz zagrljaja. "Koliko sam ti puta rekla da ne prdiš u krevetu!"

"12.916 sekundi!" rekao sam ushićeno.

Šutjela je trenutak i gledala me. Onda je prešla na svoju polovicu kreveta i rekla: "Danas smo nešto naučili".

Nisam ničim odavao da sam zainteresiran. Znao sam da neću dobiti oprost u sljedeća 24 sata.

"Kada dugo živiš s nekim, nakupi se sranja", rekla je.

8. ŠTO NAS ISTINSKI USREĆUJE?

Kada sam loše volje, čini mi se da sam u stanju sjetiti se samo onih stvari u kojima se žena i ja ne slažemo. Ona je vegetarijanac, ja sam uvjereni svejed (tj. ne dam se smetati pojedinostima kao što su nečije oči ili lice kada sam gladan). Ja sam pušač, ona je prestala prije deset godina. Ona ne podnosi lagane stvari od Primal Screama, ja ih volim jednako kao i žestoke. Ja volim cijelu hrpu glazbe iz Chicaga (Tortoise, The Sea And Cake, Gastr Del Sol, Sama Prekopa, Jima O'Rourkea, Archera Prewitta), ona prezire sve što dolazi iz Chicaga. Osim Hitne službe. Koju ja prezirem. Ja obožavam hladiti mozak uz *Ligu prvaka*, ona je ne može smisliti. Ona je još uvijek sentimentalno vezana uz *Beverly Hills* ("Ali ja sam *odrasla* s tim ljudima!"), ja bih je mogao ubiti zbog toga. Ona obožava shopping, meni se diže kosa na glavi na sam spomen shoppinga. Često se pitam kako je moguće da živim s nekim tko je toliko različit od mene. Znam da nije sve tako crno, ali kada me uhvate crne misli, ne mogu se iz njih lako izvući jer imam o čemu razmišljati.

A i njene metode, kada je u pitanju borba suprotstavljenih interesa, ponekad graniče s okrutnošću. Pokušava me uhvatiti na tankom ledu, a to uglavnom znači ili dok za stolom čavrljamo poslije obilnog obroka ili dok se u krevetu izležavamo poslije seksa. Ja se trudim u tim trenucima, naročito poslije seksa, pronaći neku glazbu oko koje se ne lome koplja i ne kotrljaju odsječene glave, trudim se iskoristiti te povlaštene trenutke nerazmišljanja i opuštenosti zadovoljene i bezbrižne životinje, trudim ih se razvući što više mogu, ali ona to dopušta samo do određene granice. Zna da sam u tom raspoloženju najranjiviji.

Poslije seksa to može izgledati ovako.

Dok leži na boku promatrajući moj desni profil, odjednom pita: "Idemo sutra trošiti novce?"

Isprva se dobro držim. Odgovaram: "Ne. Shopping je za pedere".

Trenutak šuti. Onda kaže: "Moramo ići u kupovinu. Hladnjak je prazan. A i garderoba bi se mogla obnoviti".

To je čisti eufemizam. Hladnjak je devastiran. I više od toga. Izgleda kao da je upravo dospio u nirvanu. Moja bi se garderoba definitivno mogla obnoviti, njezina jedino proširiti. Ipak ne popuštam. Dapače, počinjem je lagano kuriti: "Najvažnije je da se volimo".

Ne otvaram oči. Ali osjećam kako mi pogledom pokušava spržiti rupu u glavi. Jednog dana će je i napraviti. Ukoliko budem ustrajao u tome da stojim između nje i trošenja novaca.

*

Sve je to, naravno, najobičnije foliranje. Ići ću u sve shoppinge na svijetu, ako je ona tako odlučila. No, otpor moram pružiti. To je pitanje muške časti, što god to značilo. Jer naš je život tako uređen da koliko god ja subjektivno, i njoj i meni, bio smetnja prilikom kupovanja, ona ga, objektivno, ne može bez mene izvesti na zadovoljavajući način. Kao prvo, moja sveta muška dužnost je nositi stvari. Ona ima slabe ruke. Tako kaže. Pokušao sam joj objasniti da ona nema slabe ruke nego da kupuje previše, ali to nije prošlo. Kao drugo, moja sveta muška dužnost je biti vozač. Ona ne vozi ništa *što ima kotače*. Njene riječi. Lijepo sam joj objasnio da na kopnu koje nije prekriveno snijegom i ledom sva osobna prijevozna sredstva imaju kotače i da bi se morala pomiriti s tom činjenicom. Ali ona posjeduje sposobnost da me ne čuje kada govorim ono što joj ne odgovara. Nešto kao selektivna gluhoća. Kao treće, moram priznati da je njoj u shoppingu potreban glas razuma. Iako ja baš ne odgovaram tom opisu. Pogotovo ne kada uđem u trgovinu ili kakvu ogromnu samoposlugu. Mene takve stvari izbezumljuju. Oslijepim od one neonske rasvjete. Ponekad mislim da namjerno stavljaju takvo osvjetljenje, da nije samo u pitanju štednja električne energije.

Sve u svemu, čim uđem u trgovinu, meni se zjenice skupe i mišići napnu. Njoj se, pak, zjenice rašire. Nisam siguran, ali mislim da joj se čak i nosnice rašire. Našavši se u trgovini, mislim da neodoljivo podsjećamo na par životinjica, s tim da jedna od njih izgleda kao da je nanjušila opasnost, a druga gozbu.

*

Ali bio bih zadnji gad kada ne bih priznao da to ima i svojih prednosti. Da nema nje, siguran sam da bih po svijetu hodao u dronjcima. Nisam ni ovako uzor za odijevanje, ali mislim da uz malo blagonaklonosti mogu proći kao pristojno odjevena osoba. Dakle,

imamo dogovor: ona gleda odjeću i obuću za mene, ja samo dolazim na generalnu probu i, ukoliko je sve u redu, keširanje. Obično je sve u redu, jer u suprotnom slučaju moram dolaziti na novu generalku, a to se trudim izbjeći kad god je moguće.

Bilo je poteškoća dok smo usuglasili stajališta. Naime, njoj uopće nije bilo lako objasniti da me ne zanima skupa odjeća. Ona tvrdi da cijena nema nikakvog utjecaja ako ti se nešto sviđa. *Ne kupuje se roba zbog cijene, već zbog kemije, kaže. Ili kemije ima ili ideš dalje.* To je njoj tako jednostavno. E pa, meni nije. Ja *mrzim* dati puno novaca za glupi odjevni predmet. To je samo komad odjeće, štiti te od tuđih pogleda i atmosferskih utjecaja, i ništa više. Ne poričem da isto tako može i privlačiti tuđe poglede, ali budući da sam svjestan da će po tom pitanju hrpa frajera uvijek bolje i temeljitije odraditi svoj posao, zašto bih se time opterećivao? Ona kaže da ništa ne kužim. Vjerojatno je u pravu. Ali mi je na kraju ipak oprostila što sam tako potrošački zakržljao i pomirila se s činjenicom da se meni ne gleda skupa odjeća.

*

Ali sve to sa samoposlugama i odjećom je dječja igra kada se usporedi s namještajem.

I s odlaskom na *Ambientu*. Isprva mi se činilo da neće biti strašno.

Mislio sam kako je to relativno sigurna stvar jer tamo ipak nećemo ništa kupovati. Bio sam toliko naivan da sam se osjećao umirenim samo zato jer u džepu nisam imao više od 100 kuna. Mislio sam kako sam u stanju otrpjeti malo šetnje po velesajamskim paviljonima i razgledanja namještaja koji neću kupiti. Mislio sam da će mi biti čak svejedno ako pritom budem bio puna želuca. I povremeno podignem kombinaciju češnjaka i morskih plodova. I zato smo prvo otišli na pizzu. Nakon koje sam popio pivo. Što mi je dodatno diglo samopouzdanje.

*

Prvi bliski susret s izloženim namještajem dao je naslutiti kako će se obilazak razvijati. Na samom ulazu u paviljon 5 zapeli smo na nekim zgodnim ormarima s kliznim vratima. Ugradbenim. To čak i ja volim. Ali me je cijena od 16 tisuća kuna malo ohladila. Točnije, ta cijena me je potpuno ohladila. Ne onako fino kao dobar bombon, već više kao pravi shopping, s neonskim svjetlima, sudaranjem kolica i izbjegavanjem jureće djece bez trunke samokontrole. Ona je krenula uzeti prospekte koje joj je jedan od predstavnika tih

lopova pokušao dodati, ali sam ih hitrim i neočekivano preciznim potezom izvukao iz njezine već gotovo stisnute ruke i vratio ih na pult.

"Samo preko mene mrtvog ćeš uzimati prospekte za ormare od 16 tisuća kuna."

Ošinula me je pogledom, ruke zaustavljene u zraku. Učinilo mi se da je zastala samo zato jer nije sigurna treba li me slomiti na dva ili tri dijela. Onda je ipak još jednom pogledala ormare i nevjerojatno pomirljivim glasom rekla: "Dobro".

Nekoliko sekundi sam bio zbunjen, a onda sam se usudio dodati: "Možda ih kupimo kada se uselimo u naš stan i bezobrazno se obogatimo".

To je najbolje što mogu kada je u pitanju pružanje ruke pomirenja. Kimnula je i okrenula se. Vidjela je neke kuhinje i to je zapečatilo sudbinu ugradbenih ormara s kliznim vratima. Barem privremeno.

*

Kada su kuhinje u pitanju, mogu se nadati samo najgorem. Ona ima tu teoriju kako se ne isplati štedjeti na namještaju. To načelno podržavam. Stvar je u tome što to njoj znači nešto sasvim drugo. Pogotovo kada su u pitanju kuhinje. Prevedeno na moj jezik, ta teorija primijenjena na kuhinje glasi: "Prilikom odabira kuhinje prema cijeni se treba odnositi kao prema sporednom podatku. Osim u slučaju niske cijene. S takvim kuhinjama treba biti naročito oprezan jer su u stanju iznevjeriti vlasnika kada se veže uz njih". Isti prijevod je zapravo primjenjiv i na drugi namještaj, ali tamo još ima smisla pokušati uložiti neke napore u dokazivanje da ne štedjeti na namještaju ne znači isto što i zanemarivati element cijene prilikom kupovanja istog.

Stvari su pošle generalno po zlu kada je ušla na štand nekog talijanskog proizvođača sudopera i prateće kuhinjske opreme. Znam da sam bio paranoičan zbog upadljivo neprijateljskog okruženja, ali sam i dan danas uvjeren da je žena bešumno i bez ulaganja ikakvog napora otklizala prema jednom plavom sudoperu, kao da ju je pogodila gravitacijska zraka imperijalne krstarice Dartha Vadera. Meni su se odmah upalile sve lampice za stvarnu opasnost. Što u kombinaciji s lampicama za umišljenu opasnost nije izgledalo nimalo dobro.

Ali ne poričem da sam i sam bio impresioniran talijanskim dizajnerskim zlodjelom: u kutnom elementu tamnoplave boje sa svjetlosivom radnom plohom kočoperio se najmoćniji i najšminkerskiji tamnoplavi kutni sudoper svih vremena. Uparen s podjednako svemirskom miješalicom, masivnom i gotovo lascivnom.

Nije ništa rekla. A nije ni morala. Oči su joj sjajile. Sjajile su i moje, ali od panike. Njene su sjajile od čiste i nepatvorene sreće. Još jednom sam se uvjerio da je potpuno izlišno nekoga pitati je li sretan. Ako je čovjek sretan, to se jednostavno vidi. Vidi se čak i kada glavu okrenete u suprotnom pravcu. Znam jer sam pokušao.

Bilo je jasno da samo suptilan pristup uz puno sreće i visoku cijenu može smiriti ovaj pogled. Na trenutak sam zastao. Nisam bio siguran trebam li početi s cijenom. Ali nije bilo samo to. Na trenutak sam pomislio kako nemam pravo učiniti bilo što što mislim da je ispravno ako će to uništiti sreću voljenog bića. Kažem, na trenutak. Toliko mi je bilo dovoljno da zaključim kako imam pravo uništiti sreću voljenog bića.

"Ljubavi?" rekao sam oprezno.

Potpuno zanesena, prstima je prelazila preko površine sudopera. Kao da je slijepa. Na neki način je i bila.

Prišao sam joj bliže i učinio isto. Pod prstima je pružao hladan osjećaj stoljetne neuništivosti. Brzo sam maknuo ruku.

"Ljubavi?" ponovio sam, ovaj puta nešto glasnije. Što nije bio najbolji način da prikrijem nastalu nesigurnost. Na svu sreću, to joj je promaklo. Bio sam nekoliko galaksija predaleko da bi uočila takvu sitnicu.

"Da?" odvratila je odsutno.

"Znam što misliš, ali ovo ipak izgleda malo previše kao *Beverly Hills*. Mislim da će to, u najmanju ruku, još dugo biti iznad naših mogućnosti. Dapače, toliko dugo da uopće ne bi trebala računati da će se jednog dana i dogoditi da bude naš."

"Što pričaš? Pa ovo je samo sudoper! Koliko moramo biti siromašni da si jednog dana ne možemo priuštiti *sudoper* koji želimo?"

"Želiš."

"Da, želim. Želim ga. Pogledaj ga. Izgleda kao da ga nitko na svijetu nikada nije i neće imati!"

"Slažem se u potpunosti."

Tada me je prvi puta pogledala otkako je pala u vlast zlog sudopera. Taj pogled mi je nedvosmisleno govorio da ćemo se teško složiti ako se pokušam pozvati na nešto tako trivijalno kao što je zdrav razum.

"Ne slažeš se jer nisam to mislila."

"Ali ja jesam. Pogledaj to ovako: ovaj sudoper izgleda barem kao šest mojih mjesečnih plaća. Sudoper!"

"Možda je problem s tvojom plaćom?"

Mislim da je to rekla zlobno. Ali možda je to mene samo zaboljelo pa mi se učinilo da je rekla zlobno.

"Možda. Ali to nikada nećemo saznati."

"A možda ću se ja potruditi da saznam."

Ne volim kada se o mojoj plaći govori dulje nego je neophodno. Zato sam odlučio argumentaciju dići na višu razinu.

"Gledaj to ovako. Da sve vrijeme koje bismo potrošili zarađujući novce za ovaj sudoper utrošimo na seks, osjećali bismo se puno bolje. I ne bi nam uopće nedostajao neki sudoper. Pa čak ni ovaj."

"Da sve to vrijeme utrošimo na seks, tebi bi otpao kurac."

Nisam to želio komentirati. A ona je bila ljuta. Inače ne bi pred sudoperom upotrijebila riječ "kurac". Pokušao sam se izvući čim prije i što jeftinije iz ove situacije.

"Gledaj onu napu! Ako hoćeš, kupit ćemo je."

Nije se udostojila ni pogledati je.

"Ma napa!" rekla je s gađenjem.

Onda ju je ipak pogledala. Ali se odmah vidjelo da se samo uvjerala u ono što je oduvijek znala o napama.

"Mrzim napu. Ružna je i glomazna. Bučna", rekla je ljutito.

Pogledao sam je onako zajapurenu, zagrlio je čvrsto i šapnuo na uho: "Baš kao i ti".

*

Išli smo šutke prema autu. Htio sam joj nešto reći. Nešto da joj dam do znanja da je volim. Onda je ona zastala i prostodušnim i iskrenim glasom osobe kojoj je zla kob srušila i posljednju iluziju u mogući pozitivni ishod svih životnih nedaća rekla: "Ali mene kupovanje lijepih stvari istinski *usrećuje!*"

Da sam normalan tip, kimnuo bih, zadržao jezik za zubima i otišao kupiti jebeni sudoper. Isti tren. Na tisuću čekova ako treba. Ali ja nisam normalan tip. Ja sam drkadžija. I što rade drkadžije? Pokušavaju normalnim ljudima sjebati zabavu. Zgaditi im ono što ih usrećuje.

Duboko sam udahnuo, pročistio grlo i rekao: "Ljubavi, to ti samo misliš".

Genijalan početak. Ali nisam se smeo.

"Vidiš ljubavi, to nisi *zapravo* ti. To je ono što su od tebe napravile reklame. I ne samo reklame. Općenito televizija, novine, časopisi, odgoj, ljudi koji te okružuju. To te je sjebalo ovo potrošačko društvo. Sve što te okružuje pokušava te uvjeriti da ćeš biti sretna jedino i samo ako *trošiš*. Što bezumnije, to bolje. Ne možeš ići okolo po svijetu i govoriti rečenice tipa *mene kupovanje istinski usređuje*. To je najobičnija hrpa govana. Zapravo, više Pavlovljev refleks. To nema veze s istinskom srećom. Zar želiš reći da Indijanci u kišnim šumama ne mogu okusiti istinsku sreću zato što im nikakav dobar shopping mall ili salon namještaja nije pri ruci?"

Zastao sam na trenutak. Manje da čujem odgovor, koji sam dobro znao, a više da vidim kakav sam učinak polučio. Odmah sam shvatio da nisam dobar. Gledala me kao da me prvi puta vidi u životu. Zapravo, to je više bio pogled osobe koja te poznaje godinama i to osobe koja misli da te poznaje dobro, a onda se dogodi nešto neočekivano, nešto što toj osobi pokaže kako te je precijenila. Nije u tom pogledu bilo ljutnje. Samo duboka tuga i razočaranje.

"Ali..." rekla je tiho, "oni su valjda sretni kada pronađu bobicu ili ulove crva. Ne očekuješ valjda od mene da tražim bobicu?"

